

EL SÍLLABUS PROCESSAL I FORMULARIS

per Joan Ramon SOLÉ I DURANY

Professor de l'Escola d'Administració Pública de Catalunya.

Collaborador a la Direcció General de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya.

1. PRESENTACIÓ

En el mateix mes d'abril de 1984, hem vist aparèixer amb satisfacció dues publicacions destinades a fer més fàcil als qui envolten el món del Dret l'exercici de les seves actuacions professionals en llengua catalana. La primera forma part d'un ambiciós projecte consistent en una col·lecció dels textos bàsics del nostre ordenament jurídic. El doctor Eduard Bajet dirigeix aquesta col·lecció, i el primer volum aparegut conté la *Compilació del Dret Civil de Catalunya*, tant el text originari com el de les reformes ja aprovades pel nostre Parlament. D'aquest volum, n'ha tingut cura el doctor Carles Maluquer de Motes.

En aquesta recensió tractarem, però, de l'altra publicació de les dues que anunciàvem al començament. Es tracta de la primera edició (abril de 1984) d'un *Síllabus processal civil i formularis* que ha publicat el Departament de Justícia de la Generalitat de Catalunya. Aquest mateix Departament presta el seu suport a la publicació de la col·lecció de textos jurídics suara citada. Aquests dos fets s'insereixen, cal remarcar-ho, en la tasca de foment de l'ús del català en l'Administració de Justícia que està duent a terme aquest Departament. Pel que fa a la preparació dels textos del *Síllabus*, aquesta ha estat a cura del Seminari de Documentació Jurídica en Català del Col·legi d'Advocats de Barcelona. Aquest seminari, com ens diu el seu president Josep Lluís Sagarra en el pròleg, fou constituït el 1967 com a secció permanent de la Comissió de Cultura del Col·legi d'Advocats de Barcelona, i de llavors ençà ha treballat per furnir elements de recuperació lingüística als homes del Dret catalans. Obra d'aquest seminari són el *50 documents jurídics en català* (ICAB, Barcelona, 1976) i el *Vocabulari jurídic castellà-català, català-castellà* (Ed. Pòrtic, Barcelona, maig 1983).

2. ESTRUCTURA DEL SÍLLABUS

L'obra consta dels apartats següents:

- 1.1. Presentació de l'Honorable Conseller de Justícia.
 - 1.2. El català en el marc constitucional i estatutari
 - 1.3. Llei de Normalització Lingüística a Catalunya.
 - 1.4. Pròleg del Seminari de Documentació Jurídica en Català del Col·legi d'Advocats de Barcelona.
2. Síllabus processal civil.
- 2.1. Taula de referències a disposicions complementàries de la Llei d'Enjudiciament Civil i d'abreviatures.
 - 2.2. Índex analític castellà-català.
 - 2.3. Relació alfabètica de les remarques terminològiques i aclariments lingüístics intercalats a l'índex analític.
3. Formularis.
- 3.1. Esquema general.
 - 3.2.1. Tràmit de conciliació.
 - 3.2.2. Judici declaratiu.
 - 3.2.2.1. Període d'allegacions.
 - 3.2.2.2. Període de prova.
 - 3.2.2.3. Període de sentència.
 - 3.2.3. Apellació.

3. ANÀLISI DELS DIVERSOS APARTATS

3.1. *La part introductòria*

Després de la interessant presentació del Conseller de Justícia, en la primera part del llibre queda reproduït el marc legal fonamental sobre llengües a Catalunya, on es destaquen especialment els articles 9 i 10 i la disposició addicional de la Llei de Normalització Lingüística, atès que aquests preceptes afecten sobretot l'àmbit de l'Administració de Justícia, als professionals del qual va dirigit aquest *Síllabus*.

A continuació en el pròleg Josep Lluís Sagarra comenta, entre d'altres punts, la necessitat d'un canvi d'actitud, favorable a l'ús del català, per part de tots els qui envolten el món del Dret. També ens hi diu els criteris que el Seminari ha adoptat per traduir els mots i locucions castellanques de difícil conversió. Hi afegeix més endavant uns exemples molt significatius de la dificultat de traducció que hi ha hagut en alguns casos, com és ara els de les resolucions judicials. Les propostes que hi fan els autors ens semblen, en principi, força

enraonades i vàlides, sense perjudici que ulteriors estudis sobre el nostre llenguatge jurídic clàssic facin arribar a decisions més fermes i fonamentades que caldrà, naturalment, adoptar. Les propostes que fan els autors són les següents:

«providència»: *proveïment*

«auto»: *acte resolutori* (diferent de «autos» en el sentit d'«actuacions», que caldrà traduir així: v. nota 4, p. 51).

«sentència»: *sentència*.

A la pràctica, com diuen els autors a la nota 25 de la pàgina 60, l'adjectiu *resolutoris* vindrà substituït pels específics en frases usuals com per exemple *acte de processament*. També té força solta la proposta pràctica de reduir *un acte resolutori* a *un resolutori*, o *una resolució*.

Els autors proposen anomenar amb el terme *decisió* la part estrictament dispositiva de la sentència, que en castellà diuen «fallo». El verb corresponent serà, és clar, *decidir*. La proposta, que se'ns diu que fou molt discutida pel seminari, comptava amb una prèvia veu objectant que el pròleg naturalment comenta per l'autoritat de qui prové. Efectivament Joan Coromines afirma trobar casos del verb *pronunciar* amb el valor de «fallar» en els clàssics del Dret Català. Encara que Coromines afirma que cal un estudi més profund d'aquest punt, no deixa de donar arguments a favor de l'ús de *pronunciar* al llarg de tot l'article de *Lleures i converses d'un filòleg* (Club Editor, Barcelona, desembre 1983, ps. 29-31), i en l'edició que nosaltres hem consultat no hem sabut arribar a l'afirmació de Josep Lluís Sagarra quan diu que «aquesta segona possibilitat (es reflecteix a *pronunciar*) ni el mateix Coromines la recomana pels equívocs que podria derivar-se'n». El que Coromines desaconsella per aquest motiu és l'ús de *pronunciació* per a traduir el substantiu «fallo», tot aconsellant de seguida l'ús de *pronúncia*, també substantiu de *pronunciar*, el qual, com que és un mot més especialitzat com a terme científic de la fonètica, no es prestaria a cap equívoc. La proposta de Coromines als nostres homes de lleis de tornar a dir *pronunciar* amb el valor del castellà «fallar» és, doncs, ben ferma, i creiem que caldria tenir-la encara en compte.

Pel que fa als criteris que, continuant el pròleg que estem comentant, s'han aplicat per a la redacció del formulari, ens sembla que caldria que fossin adoptats per a la redacció de tota mena de documentació jurídica, administrativa i comercial, tant en català com fins i tot en qualsevol altra llengua. És clar que en la nostra, pel fet de recomençar des d'una situació de letargia forçada, convé de tenir-los ben en compte per tal que repregui aquests usos especialitzats ben quítia d'aquells vicis que arrossegueu les llengües que no han patit solucions de continuïtat en els usos formals.

3.2. *El Sil·labus analític castellà-català de la Llei d'Enjudiciament Civil amb remarques terminològiques i aclariments lingüístics*

Aquesta primera part del moll del llibre ve precedida d'una taula de referències a disposicions complementàries o modificadores de la Llei d'Enjudi-

ciament Civil i d'una llista d'abreviatures d'obres sobre lèxic citades en les notes o remarques terminològiques.

Les entrades o epígrafs terminològics de l'Índex analític remetent en cada cas als articles de la Llei d'Enjudiciament Civil o de les disposicions complementàries i modificadores que hi facin referència, però és clar que l'interès de l'obra present rau, en aquest apartat, en les propostes de traducció al català d'aquests epígrafs o entrades. Algunes de les que presenten més problemes a l'hora de traduir-les s'han acompanyat de notes aclaratòries que sens dubte seran de força utilitat per als professionals del Dret. Els autors, en aquest aspecte, han partit encertadament, com en els citats *50 documents jurídics en català*, de la manca de coneixements suficients en lèxic jurídic català que pateixen els nostres professionals del Dret.

3.2.1. Propostes plausibles i solucions obligades

Cenyint-nos naturalment als mots i locucions de traducció difícil, cal remarcar positivament moltes de les equivalències per l'encert que suposa una proposta en el sentit que expressen els autors. Pasem a citar les més importants.

La traducció de «fallo» no ha recaigut sempre en el mot *decisió*, sinó que aquesta proposta es limita als casos en què cal distingir el concepte «fallo» del més ampli *sentència*. En els casos en què no calia aquesta distinció, com el de la p. 48 s. v. «Acción criminal» («Suspensión del fallo del pleito»), s'ha traduït simplement per *sentència*, el terme genèric (*Suspensió de la sentència del plet*), cosa que ens sembla plausible de fer sempre que no calgui aqueixa distinció esmentada.

Pel que fa a la traducció de «bastanteo de poder» per *validació de procura*, és correcte l'ús preferent de *procura*, o *procuració* (mots que també existeixen en castellà en tal sentit) que ens proposen els autors (v. nota 8, p. 142); així es desprèn de la tradició (pàssim DCVB¹), en la qual diguem de passada que no hem sabut trobar *poder* com a «escriptura en què consta la capacitat jurídica atorgada per a poder actuar en nom i a favor d'una altra persona», tot i que trobem aquesta accepció al DGLC² i a la GEC.³ No podem abonar, en canvi, la solució *validar/validació* per *bastantejar/bastanteo*. El DCVB recull *bastanteig/bastantejar* sense titlla de castellanismes. Els considera neologismes jurídics bastits amb sufixos força prolífics en la nostra llengua, malgrat que sigui rar el cas que s'uneixin a adjectius; això, però, no és inusitat (p. e. *verdejar*). Cal reconèixer que probablement la creació d'aquests neologismes ha

1. ALCOVER I SUREDA, Antoni Maria, *Diccionari Català-Valencià-Balear*, 10 vols., Palma de Mallorca (Gràf. Miramar) 1926.

2. FABRA I POCH, Pompeu, *Diccionari General de la Llengua Catalana*, Barcelona (Llibreria Catalònia) 1932.

3. *Gran Enciclopèdia Catalana*, Barcelona (Enciclopèdia Catalana, S. A.) juliol de 1969.

estat empena per imitació del castellà, com diu el mateix DCVB s.v. *bastantejar*. Coromines no en parla (s.v. *bastar*), en el seu DECLC.⁴ Folch i Serralonga⁵ admeten *bastanteig* i *bastantejar*. La GEC recull, s.v. *procura, reconeixement de procura* en el sentit que ens ocupa. El fet és que els nostres grans diccionaris històrics recullen documents on trobem *bastant* al costat de *poder* i *procuració* (tots dos casos apareixen units en un fragment de la crònica de Ramon Muntaner). En canvi només trobem *validació* i *validar* amb aquest significat a la GEC i com a forma secundària. Per tant creiem que com a mínim és molt discutible l'admissió de *validar* i *validació* com a forma principal, en una obra de caire divulgador entre els professionals del Dret.

Cal valorar positivament també notes com la número 13 de la p. 77 on s'explica la forma d'eliminar el «lo» neutre castellà en locucions pròpies de la pràctica forense com «lo ocurrido», «lo convenido», «lo acordado». S'hi aconsella recórrer a construccions amb un substantiu genèric: p. e., *els fets ocorreguts, els acords presos*, etc.

També ens sembla esmentable la traducció de «cotejo/cotejar» per *confrontació/confrontar*, «afianzamiento» per *fiançament* (v. nota 5, p. 52) «causa de tacha» per *causa d'invalidació* (v. nota 1, p. 173) i la nota 24 de la p. 58 al mot *assegurament*.

A la Llei d'Enjudiciament Civil apareix repetidament el mot «término» en el sentit de «plazo». Els autors del *Syllabus* han traduït correctament aquest sentit i han fet constar, doncs, en aquests casos el mot *termini*. Si el mot «término» hagués aparegut en el sentit que l'oposa a «plazo», és a dir designant merament el moment final de l'espai de temps concedit, aleshores la traducció correcta hauria estat *terme* (v. nota 7 ps. 141 i 142).

Ens sembla també adequat el criteri general de posposar els adjectius qualificatius als substantius (p. e. *Articles de pronunciamient previ i especial*), encara que en alguns casos en què caldria mantenir aquest criteri, no s'ha fet així (p. e., p. 64 *De les cèdules de notificació a persones d'ignorant domicili*).

Hi ha expressions que, dintre de les diverses opcions que hi havia per a traduir-les, són força encertades aquelles que s'han triat com a preferents. Així «prestación de fianza» per *constitució de fiança*; «medidas a adoptar por el juez» per *mesures que el jutge ha d'adoptar*, on queda més clar el sentit d'obligació que no pas en el text castellà; «para mejor proveer antes del fallo» per *per decidir millor, abans de la sentència*; «causa de pedir» per *raó petitòria*; «firmado y oído» per *coneixement i signatura* i «sana crítica» per *bon criteri*. Més dubtosa és la conveniència de traduir «reemplazo (de síndicos)» per *substitució*, ja que aquí podria haver-hi motius per a mantenir *reemplaçament*, i també «citaciones de remate» es pot traduir perfectament, com diuen els autors a la nota 6 de la p. 67, per *Citacions de rematada*, a més d'*execució*.

4. COROMINES I VIGNEAUX, Joan, *Diccionari Etimològic i Complementari de la Llengua Catalana*, Barcelona (Curial Edicions Catalanes) 1980.

5. FOLCH I CAPDEVILA, Rafael, i SERRALLONGA I GUASCH, Lluís G., *Vocabulari Jurídic Català*, Barcelona (Il·lustre Col·legi d'Advocats de Barcelona) 1934.

Segurament han optat per allunyar-se de les formes castellanes pels motius que comentarem a continuació.

Efectivament, en alguns casos l'admissió de formes de la mateixa arrel que el mot corresponent del castellà sembla que es fa inevitable atesa la correcció d'aquestes formes i la inexistència de motius per a allunyar-se del castellà, tot i que això pot portar-nos a un servilisme excessiu. Per exemple, els diferents tipus de procediment judicial sembla que s'han d'anomenar de forma paral·lela al castellà: verbal, cognició, menor i major quantia. També per a referir-nos a la *demanda*, si haguéssim pogut optar, podríem fer-ho amb un altra paraula com per exemple *requesta*. Però el fet és que les lleis d'àmbit estatal ens arriben en castellà, i aquest és un fet lingüístic de gran transcendència, el qual fa necessaris estudis més aprofundits dels nostres textos de Dret català, que puguin evitar una paulatina adaptació i despersonalització de la terminologia catalana, i en definitiva del món jurídic patri, envers l'òrbita castellana.

Més perillosos són els casos com el de l'article 372 de la Llei d'Enjudiciament Civil, el qual obliga a incloure mots concrets, ço és, *resultant* i *considerant*, en les sentències definitives. Les lleis modernes no són tan rígides en aquests aspectes, i permeten, per tant, que els documents siguin redactats d'acord amb els usos de cada idioma i de cada moment. Això permetria, per exemple, d'usar locucions molt més genuïnes que no pas les obligades per la llei, com és el cas d'*atès que* en lloc de *considerant* sense perjudici que algun dia hom decideixi redactar les motivacions de dret, o de fet, sense encapçalar-les per cap locució similar, tal com es ve fent per exemple en les demandes.

Seria bo, doncs, que articles com aquest fossin reformats, no solament pel motiu d'eliminar les traves que faciliten l'encarcarament del llenguatge jurídic castellà, sinó per una raó més important, ço és, la necessitat que tenen aquestes lleis antigues i envellides d'adequar-se, entre altres coses, a la situació d'oficialitat de les llengües minoritàries de l'Estat espanyol.

Finalment voldríem comentar encara un cas com el del mot *partida*, referit a les certificacions registrals. Pensen que per més que el DGLC, la GEC, etc., li admetin aquesta accepció, el mot *partida* hauria de ser substituït definitivament, pel que fa al significat que comentem, pel mot *certificació*, que és molt més denotatiu, genuí (1315) i té precisament aquesta única significació.

3.2.2. Observacions crítiques més importants

Un problema de fons que observem al llarg de la lectura de l'Índex analític castellà-català consisteix en el fet que dona la impressió que els autors no assumeixen com a pròpies les columnes que contenen les equivalències castellanes. El resultat d'això, a través del qual arribem a la conclusió expressada, és la presència de solucions contradictòries entre les mateixes locucions castellanes, les quals unes vegades es mantenen en la traducció catalana, i d'altres vegades hi són esmenades. En referim, per exemple, a les omissions d'articles en el text castellà, les quals omissions són normalment esmenades en el text català, però no sempre. Vegem-ne alguns casos. Dins l'epígraf «Abogado del Estado»,

trobem en el primer subepígraf «Como parte en adjudicación (...)», i en la traducció catalana *Com a part en l'adjudicació (...)*, en canvi en el segon trobem igualment «Audiencia en incidentes de pobreza», però en la traducció no s'ha afegit l'article: *Audiència en incidents de pobresa*. Dins l'entrada «Albaceta» trobem també els mateixos dos casos: en la primera traducció catalana no s'ha afegit l'article i en el segon subepígraf, en canvi, sí. Cal remarcar que cap de les absències d'articles gramaticals en el text castellà, no la veiem fonamentada en els articles de la Llei d'Enjudiciament Civil a què fan remissió les entrades, com seria el cas de *citació per a sentència*, forma que hem de considerar correctament fixada per l'ús i que no admetria, doncs, l'afegitó de l'article sense violentar-la.

Pel que fa a preposicions, passem a il·lustrar la nostra objecció amb alguns exemples: dins l'epígraf «Academia» (p. 47) trobem «Impugnación honorarios excesivos», traduït per *Impugnació d'honoraris excessius*. Finalment hi ha casos en què fins i tot la traducció catalana ha afegit l'article i la preposició que trobem a faltar en la castellana: p. e., p. 52, «Administración abintestato» per *Administració de l'abintestat*.

Aquests casos descrits semblen apuntar el fet que els autors hagin pres la llista d'entrades castellanques d'una manera excessivament literal respecte a la font que els l'ha fornida. Si haguessin citat aquesta font, caldria prescindir de les incongruències del text castellà, sempre que de les correlatives adaptacions catalanes es despregués una unitat de criteris. Tanmateix hem fet observar que les vacil·lacions apareixen en totes dues llengües. També trobem vacil·lacions en l'ús de les majúscules, tant en les columnes catalanes com en les castellanques. Però així com la manca d'articles i preposicions del text castellà és comprensible pel fet que en la font que hem consultat nosaltres (*Enjuiciamiento Civil*, Ed. Cívitas, Madrid 1976²) també hi manquen, l'ús que hem observat en les majúscules és diferent de l'ús que en fa la Llei d'Enjudiciament Civil (en endavant, LEC), almenys en la versió que acabem de citar. Així, a la p. 48, s. v. «Acreedores», hi trobem «Juicio» traduït per *judici*, però en els articles de la Llei d'Enjudiciament Civil a què hom remet trobem «juicio» en minúscula. A la p. 49 trobem també s. v. «Actas» «Del Juicio verbal» traduït per *Del judici verbal*, criteri que també segueix la LEC, que en el Capítol quart del Títol segon del Llibre segon ens parla «de los juicios verbales». De vegades, però, hem copsat una situació inversa; així, a la mateixa pàgina 49, s. v. «Acto de conciliación», hi trobem «Juez municipal» traduït per *Jutge Municipal*, tot i que la LEC, a la Secció tercera del Títol cinquè del Llibre primer, ens parla de «la recusación de los Jueces municipales». També trobem d'altres vacil·lacions no fonamentades en la LEC, com són p. e. els casos de la p. 49, apartat «Libros de (...)» dins «Actas», i apartat «Certificación (...)» dins «Actos de conciliación», on apareixen lletres majúscules després de dos punts en la versió castellana, cosa que és esmenada en la traducció catalana.

D'una banda, pensem que si la normativa sobre l'ús de les majúscules es mostra ambigua tant en català com en castellà, hauria calgut que els autors s'haguessin imposat uns criteris implícits previs per al text català, i pel que fa

al castellà, que haguessin seguit el text original de la LEC, fent-hi les esmenes que consideressin convenients. El mateix cal dir de la inclusió d'articles i preposicions, per a la qual creiem que hauria estat opodtú d'aplicar els mateixos criteris per al castellà que per al català.

D'altra banda, la còpia excessivament literal de les llistes de locucions castellanques ha fet que s'escolessin algunes errades que ja existien en la font, tant involuntàries (p. e., remissió de articles erronis de la LEC) com causades pel criteri de l'autor de la publicació originària (p. e., ommissió d'accents en les majúscules). Aquestes darreres faltes apareixen convenientment esmenades en el text català, però insistim que també ho haurien d'haver estat en el castellà.

A part de tot això, convindria comentar també algunes traduccions de mots o expressions que, deixant de banda els casos de què ja hem parlat en pàgines anteriors, creiem que són si més no força discutibles. Passem a comentar-los.

— (p. 48) s. v. «Acreeedores», «Separación del Juicio»: *Apartar-se del judici*. En aquest cas, creiem que no hi ha motiu per a usar el verb *apartar-se* en lloc del substantiu *separació*, i menys encara tenint en compte que la GEC blasma explícitament l'ús jurídic d'*apartament* per a designar el fet de desistir d'una acció en un procés que no sigui penal.

— (ps. 125 i pàssim) s.v. «Jurisdicción voluntaria en actos de comercio», «negocios»: *assumptes*. Ací cal que remarquem que és bo que s'hagi evitat el mot *negocis* en la traducció de construccions com «negocios de comercio» o «repartimiento de negocios», però ens hauria semblat més adequat traduir per *afers*, ja que, seguint la GEC es tracta de «coses a fer de certa importància» (primera accepció) i *assumpte* hi remet.

— (ps. 52 i 55) «Advertencia» i «Apercibimiento»: *Advertència*. Atès que en aquests casos ens trobem que tots dos mots tenen un sentit de «consell o amenaça, amb intent de corregir faltes o defectes», la traducció és correcta, però això planteja un problema diguem-ne pràctic: l'article 449 de la LEC, que recull diversos tipus de correctius disciplinaris, diu en els números 1 i 2 «Advertencia» i «Apercibimiento o prevención» respectivament. La solució per a evitar la confusió de significants creiem que la podem prendre del mateix article, ço és, anomenar el correctiu disciplinari número 1 *advertència* i el número 2 *prevenció*, és a dir, en aquest últim cas, amb la forma sinònima que la llei recull. Així evitariem el problema que suposa la concurrència de significants, sense allunyar-nos, però, de la nomenclatura de l'original castellà.⁶

6. Hom pot optar, igualment, per traduir «apercibimiento», en el cas que es tracti de la correcció disciplinària, per *admonició* o *amonestació*, tal com ha fet el mateix Seminari de Documentació Jurídica en Català a la revista *Món Jurídic* (gener de 1984), i com sembla apuntar la nota núm. 15 de la p. 55 del *Syllabus*.

— (ps. 54, 55 i 91) «Deslinde y amojonamiento»: *Atermenament i fitació*. A la p. 54 apareix una remissió a «Deslinde y amojonamiento» amb la traducció *Partió i fitació*. La traducció de «deslinde» per *partió* és correcta, tot i que sembla convenient de crear el substantiu *partionament* per distingir l'«acció de partionar» de la «línia imaginària resultant» (*partionament i partió*, respectivament). Així ho va acordar, a instàncies de tècnics dels departaments de la Generalitat que ja usen tal expressió, la Coordinadora de Llenguatge Administratiu (cf. butlletí *Llengua i Administració* núm. 8, octubre 1983), a la qual pertanyen alguns membres del Seminari de Documentació Jurídica en Català. La traducció que, d'acord amb tot això, s'hauria de proposar és, doncs, *partionament i fitació*. Per això sorprèn que en cercar l'entrada de «Deslinde y amojonamiento» (p. 91) trobem una nova i discrepant proposta (*atermenament*), la qual coincideix amb la proposta de traducció de «apeo» (p. 55), cosa que embolica una mica més la qüestió, malgrat que la nota 14 de la p. 55 intenti d'aclarir-la. Si hom admet la traducció del procediment de la jurisdicció voluntària anomenat «deslinde y amojonamiento» per *partionament i fitació*, llavors no hi haurà inconvenient a anomenar l'altre procediment de la jurisdicció voluntària que la LEC denomina «apeo» amb el mot que proposen els autors, *atermenament*, i l'acta en què consta tal diligència (cast. també «apeo») *acta d'atermenament*.

— El Seminari no ha gosat traduir el mot «foro», que forma part d'un acte de la jurisdicció voluntària molt lligat als que hem comentat suara, sobretot al que hem convingut a anomenar *atermenament*; ens referim a l'afer jurisdiccional anomenat «Prorrateo de foros» (v. p. 147). Si l'*atermenament* té per objecte determinar i partionar les finques sotmeses a cens, el prorrateig té per objecte esbrinar la renda que correspon ser satisfeta per cadascun dels qui empriven les finques, i nomenar d'entre aquests censataris un cap que reuneixi totes les fraccions i porti la renda total al censaler. Per tant, en la frase que ens cal traduir ara, el mot «foro» es refereix al cens que cal pagar pels emprius, i per tant l'equivalència catalana que nosaltres proposem és *prorrateig de cens*.

— (p. 159) «Recurso de fuerza en conocer»: *Recurs de coneixement forçós*. Aquesta traducció que hom ens proposa és discutible, ja que qui exerceix la força en conèixer d'una causa profana és un tribunal eclesiàstic que ha usurpat la jurisdicció del tribunal civil. Mentre no hi hagi un estudi fonamentat sobre qualsevol proposta de traducció d'aquesta expressió, opinem que no seria incorrecte fer-ho literalment del castellà i mantenir, doncs, de moment la solució *recurs de força en conèixer*, o bé *recurs de coneixement forçat*, ja que el que hom ha fet realment és forçar una jurisdicció, i la traducció que ens proposen els autors no denota aquest contingut.

— (p. 111) s. v. «Información», «Hecha por el Capitán para solicitar préstamo a la gruesa»: *Feta pel capità per sollicitar préstec en l'avaria grossa*; en canvi, a la p. 144, *Préstec a la grossa*. És estranya la primera traducció de

les dues transcrites ja que d'una banda el «préstamo a la gruesa» no té res a veure amb l'avaria grossa, i de l'altra aquesta solució clarament errònia s'allunya de les que proposaven Folch i Serrallonga, les quals ens semblen més enraonades (vegeu-hi la definició; també a l'article 719 del Codi de Comerç), almenys mentre no aparegui una proposta més ben fonamentada. De totes maneres la proposta de Folch i Serrallonga a l'engròs tampoc no ens apar afortunada, ja que «a la gruesa» sembla un abreujament de «a la gruesa ventura». La forma francesa té un curiós paral·lel, atès que no és altra que «prêt à la grosse aventure», i pel que sembla amb tendència també a dir simplement «à la grosse». Sense entrar més a fons en aquesta qüestió, creiem que, atès que el mateix Codi de Comerç ens oferix una forma sinònima fàcilment adaptable, no seria caure en un servilisme groller escampar *présteq a risc marítim* però és que, si volem, al mateix Llibre del Consolat, que és d'on hauríem de pouar les expressions catalanes de dret marítim, trobem la locució *a ventura* en el sentit «en situació perillosa». Per tant també podem proposar com a forma equivalent *présteq a la ventura*.

— (p. 135) s. v. «Notificaciones», «Casos en que procede de las providencias al portador de un exhorto, suplicatorio o carta-orden»: *Casos en què procedeix dels proveïments al portador d'un exhort, suplicatori o carta-ordre*. Observem al llarg del *Sillabus* que els casos en què apareix «procede», en el sentit de «és conforme a dret» han estat traduïts sistemàticament de forma correcta per *és procedent*, tret del cas ara reproduït en què sembla que la redacció tan fosca de la construcció castellana ha impedit al traductor de copsar-ne el veritable sentit, i per això ací hom ha caigut en l'error de traducció. En la redacció d'aquesta oració cal entendre que el subjecte de «procede» és «la notificació», i que el que hi ha darrera el verb és un complement preposicional d'objecte, cosa que no ens lliga amb el tenor de l'article de la LEC a què remet l'apartat. La redacció clara i correcta hauria d'haver estat la següent: *Casos en què és procedent la notificació dels proveïments al portador d'un exhort, suplicatori o carta-ordre*, en què la notificació dels proveïments... és subjecte.

Hi ha algunes solucions, encara, en l'Índex analític del *Sillabus* que, si bé no són obertament i frontalment discutibles, com hem cregut que ho són els casos comentats fins ara, sí que cal dir que si més no haurien de ser revisades més a fons. Donem-ne els exemples més significatius. Per exemple, a la p. 68, s. v. «Célula», hi trobem «Extensión en papel común»: *Estesa en paper comú*. Pensem que aquesta proposta d'atribució d'un nou significat tècnico-jurídic al mot *estesa* és difícil de fonamentar a través dels nostres diccionaris i de la tradició. El substantiu correlatiu a *estendre* que en aquest cas sembla adequat és el cultisme *extensió*. Hom podria dubtar, també, a adoptar *estendre* en el sentit d'«escriure, redactar un document», ja que aquest ús apareix al segle XVIII, segurament per influència del castellà. Uns sinònims més genuïns són *expedició*, i també *redacció*.

També en algun cas (cf. p. 83, s. v. «Curadores»); no en canvi a la p. 164,

entrada *Remoció de tutors* i nota 5) els autors han traduït «remoció» per *substitució*. Nosaltres creiem que cal mantenir ben ferm l'ús de *remoure/remoció*, mots que ja apareixen en el sentit del cas transcrit en el Llibre del Consolat de Mar. Cal tenir en compte que *substitució* té d'altres usos en el llenguatge jurídic i administratiu, i si en canvi buidàvem el substantiu *remoció* d'aqueix sentit forense, l'eliminaríem completament de tal terminologia tècnica.

Un altre punt a revisar opinem que és la conveniència d'oferir els sinònims *alienació/alienament* —com fa el Síllabus a la p. 98— per un mateix sentit, ço és, el de «transmetre el domini o un altre dret sobre una cosa». Hem d'objectar a aquesta opció que *alienació* té una gran tradició en el sentit que ens ocupa, i en canvi *alienament* ni té tradició ni apareix en els principals diccionaris. Si de cas hom podria abonar la difusió d'*alienament* en el sentit jurídic-psiquiàtric del terme, és a dir, per a designar l'*alienació mental*, a fi d'eliminar els possibles equívocs que implica l'ús d'*alienació* en tots dos sentits (a part del filosòfic). Creiem, doncs, que la proposta alternativa que ens fan els autors és, com a mínim, poc recomanable.

Pel que fa a la traducció de «Justiprecio» (cf. p. 125, epígraf i nota), el mot *Avaluació* que proposen els autors és usual i, per tant, fa còmoda una extensió semàntica a tal sentit. Certament les formes «justipreuar/justipreu» són inexistents en català i caldria doncs que la primera fós retirada del *Diccionari català-castellà castellà-català* de F. de B. Moll (Ed. Moll, Mallorca 1982⁴) («justipreu» no apareix en cap diccionari i «justipreuar» només en la part de traducció castellà-català del citat; en el DCVB no en surt cap de les dues). Les formes *apreuar* i *apreuament* no haurien estat idònies pel valor eminentment moral que sembla que els atorga l'ús. Nosaltres, però, hauríem preferit la recuperació del vocable *estim* (o les seves variants *estima* i *estimació*) a l'ús preferent del modern *avaluació*, atesa la nombrosa documentació que recull aquelles formes en el sentit que ens ocupa. La bondat del vocable *avaluació* és indubtable, però el seu ús no té cap tradició en els clàssics del Dret català, pel que sembla.

Per últim, ens estalviem de comentar algunes equivalències catalanes a les corresponents entrades castellanes que, atesa la difícil explicació d'aquelles propostes, considerem que són meres errades d'aquesta primera edició que seran convenientment esmenades en les següents. Per exemple, a la p. 80 trobem s. v. «Cosa juzgada» el subepígraf «Sentència no recorreguda». Com va deixar clar Oriol Camps a *Llengua i Administració*, número 9, p. 3, el verb *recórrer*, en l'ús jurídic, és intransitiu, i per tant el seu participi passat no pot adjectivar cap substantiu. La traducció correcta podria ser doncs *Resolució que no ha estat objecte de recurs* o qualsevol altra d'equivalent.

Hem copsat també altres propostes que creiem que han de ser considerades mers errors. P. e., a la p. 56, s. v. «Apremio», el subepígraf «Por demora en exhortos y suplicatorios» ha estat traduït *Per a retard en exhortos i suplica-*

7. Cal tenir en compte l'esment que fa Coromines de *justipreuar* al DECLC s.v. *just*.

toris, en lloc de *Per retard...* o *Per demora...* A la p. 85, s. v. «Daños y perjuicios», l'entrada «Caso de dolo o de falsedad en concurso» ha estat traduïda per *Cas dolós o falsedat en concurs*, en lloc de *En cas dolós o de falsedat en concurs*, o bé *En cas de dol o falsedat en concurs*; en diverses entrades ha estat traduïda, igual que en el cas suara comentat, la que hem de considerar locució condicional «caso de» per *cas de* en lloc de *en cas de*. En alguns epígrafs hom parla de *pobresa* o *pobre* en lloc de l'expressió més pròpia *declaració de pobresa o declarat pobre* (cf. p. 112, s. v. «Insolvencia»; p. 130, s. v. «Mala fe»; etc.). A la p. 51 trobem s. v. «Adjudicación de bienes a personas innominadas» el subepígraf «Parte legítima para promoverlo» traduït *Part legítima per a promoure-la*; la discrepància en el pronom feble té la seva explicació: l'entrada en castellà es refereix al judici universal, i la catalana fa referència a l'adjudicació; la forma correcta és la masculina, ja que el que hom promou és, pròpiament, el judici universal. Un cas similar és el de la p. 49 quan diu s. v. «Actos de conciliación» *Certificació d'haver-ho intentat*, traduït «Certificación de haberse intentado», en lloc de *Certificació d'haver-la intentada*, ja que es refereix a la conciliació.

Hem citat tan sols els errors que potser són més difícils de copsar a primera vista. A part d'aquests, hem pogut constatar a més diverses errades menors que, per no estendre'ns aclaparadorament sobre aquest apartat, deixem ací de banda amb la confiança que a l'hora de fer ús de l'obra que venim comentant, la perspiciàcia del lector li farà descobrir-les i esmenar-les.

3.3. *El formulari*

Ja hem remarcat positivament, en pàgines anteriors, els criteris que es desprenen dels esquemes d'escrits i actes d'aquesta segona part del moll del *Síllabus* que Josep Lluís Sagarra molt oportunament ens facilita en el pròleg, a fi que els professionals del Dret els puguin tenir en compte i, a través dels exemples d'aqueixa última part del llibre, els puguin aplicar en qualsevol altre escrit dels molts que emanen de l'Administració de Justícia. Els autors, doncs, en confeccionar els models escrits, han tingut present que cal «modernitzar tant com es pugui les fórmules i superar la prosa feixuga i entortolligada», «desemfarfegar, fer més planera, la relació escrita amb l'Administració», unificar els tractaments a través de l'universal *Senyor/a*, usar la primera persona, evitar formes el·líptiques, eliminar formes humil·lants com *suplica*, etc. Només volem comentar una objecció a aquest apartat del llibre, i és l'ús de la construcció verbal *vinc a proposar* que trobem dins l'*Escrit estructurant la prova* de la p. 198. Es tracta, com hom ha dit en d'altres diversos llocs, d'una traducció servil de la forma fossilitzada castellana «vengo en proponer», que cal traduir simplement per *proposo* o, si es vol, per *mitjançant aquest escrit proposo* o qualsevol fórmula equivalent.

4. CONCLUSIONS

Cal valorar positivament l'aportació que fa l'obra que comentem en favor de la normalització de la nostra llengua en l'Administració de Justícia. És, sens dubte, una eina que facilitarà als nostres professionals del Dret l'accés a una terminologia que els és pròpia però que en general no coneixen, per causes òbvies, en la llengua pròpia de Catalunya, sinó només en castellà i encara ben sovint en d'altres llengües.

Esperem que continuïn apareixent treballs terminològics i formularis que arribin a abraçar totes les branques del Dret, ja que es tracta d'obres que tota llengua ha de tenir perquè sigui plenament apta per a l'ús formal de què es tracti, en aquest cas el forense. Deixem constància un cop més, però, de la manca d'estudis sobre la llengua dels nostres clàssics del Dret, l'existència dels quals treballs d'investigació facilitaria enormement la tasca de confecció d'obres com la present, ja que les propostes lingüístiques recolzarien sobre bases més fermes, i d'altra banda aquests estudis permetrien de continuar la nostra tradició amb una major independència respecte al llenguatge jurídic castellà.